

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI – 4101-17-01/2012

P/12/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/080 – Wdrażanie krajowego systemu poboru opłat drogowych (KSPO).
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2009 r. do czasu zakończenia kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Joanna Witkowska, starszy inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 83321 z dnia 11 września 2012 roku. (dowód: akta kontroli str.1, 2)
Jednostka kontrolowana	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kielcach, ul. Paderewskiego 43/45, 25-950 Kielce (dalej: <i>Oddział</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Saylor, Dyrektor Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Kielcach. (dowód: akta kontroli str. 3-11)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zakresie zapewnienia terminowości wdrożenia i prawidłowego funkcjonowania Elektronicznego Systemu Poboru Opłat (ETC) na obszarze właściwości Oddziału.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Pozytywna ocenę uzasadnia:

- zapewnienie właściwej organizacji, przygotowania technicznego i kadrowego Oddziału w celu realizacji zadań związanych z wdrożeniem KSPO;
- prawidłowa realizacja zadań zleconych przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie (GDDKiA) dotyczących umowy o budowę i zarządzanie KSPO;
- sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przez firmę Kapsch postanowień umowy o budowę i zarządzanie KSPO, w zakresie określonym przez GDDKiA;
- podjęcie współpracy z Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego w Kielcach, w zakresie przeprowadzania kontroli prawidłowości uiszczania opłat drogowych;
- zapewnienie prawidłowego funkcjonowania kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji zadań związanych z wdrażaniem KSPO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja oraz przygotowanie kadrowe i techniczne *Oddziału* do realizacji zadań związanych z wdrażaniem i prawidłowym funkcjonowaniem KSPO

Opis stanu
faktycznego

1. W obowiązującym w okresie objętym kontrolą *Regulamin Organizacyjny Oddziału GDDKiA w Kielcach*² uwzględniał zakres zadań związanych ze

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Zarządzenie Nr 24/2011 Dyrektora Oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Kielcach z dnia 15 grudnia 2011 r. zmieniające zarządzenie Nr 35 z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Oddziałowi Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Kielcach zmienione zarządzeniem Nr 21 z dnia 29 listopada 2010 r. oraz zarządzeniem Nr 24/2010 z dnia 29 grudnia 2010 r.

sprawowaniem nadzoru nad wdrażaniem i funkcjonowaniem KSPO na terenie działalności Oddziału. Z analizy *Kart charakterystyki stanowiska pracy (...)* oraz zakresu czynności osób odpowiedzialnych za współpracę z firmą Kapsch, wykonawcą KSPO³, oraz wsparcie i koordynację działań związanych z jego wdrożeniem wynika, że w tych dokumentach uwzględniono zapisy o powierzeniu im ww. zadań. (dowód: akta kontroli str. 12, 19-28, 107-108)

Oddział nie występował i nie otrzymywał dodatkowych środków finansowych oraz nie występował o zwiększenie liczby etatów, w związku z realizacją tych zadań. (dowód: akta kontroli str. 13, 107-108, 838-844)

W związku z pismem zastępcy Generalnego Dyrektora DKiA z dnia 16 lipca 2010 r., Oddział w dniu 29 lipca 2010 r. wyznaczył dwóch pracowników Wydziału Dróg, zatrudnionych na stanowiskach starszych specjalistów, posiadających wyższe wykształcenie w zakresie budownictwa, o specjalności „Drogi, Ulice i Autostrady” podlegających bezpośrednio naczelnikowi Wydziału Dróg. Zespół był odpowiedzialny za współpracę z Wykonawcą KSPO oraz wsparcie i koordynację działań związanych z wdrożeniem systemu na odcinkach dróg zarządzanych przez Oddział. (dowód: akta kontroli str. 14-53)

2. Zgodnie z przesłaną przez GDDKiA informacją z dnia 26 kwietnia 2011 r. na terenie właściwości Oddziału zlokalizowany został jeden Punkt Obsługi Klienta (POK) mieszczący się przy ul. Rolnej 8 w Kielcach oraz sześć Punktów Dystrybucji (PD) zlokalizowanych na sześciu stacjach benzynowych. POK i PD m.in. miały udzielać wszelkich informacji o elektronicznym systemie viaTOLL⁴, świadczyć usługi w zakresie dystrybucji urządzeń viaBOX, materiałów informacyjnych (w różnych językach), dokonywać rejestracji.

Z dokumentacji dotyczącej kontroli przeprowadzonych w ramach monitoringu przez Oddział w okresie od 2 maja do 30 czerwca 2011 r. wynika, iż od 2 maja 2011 r., POK świadczył usługi w pełnym zakresie, w tym także dystrybucję urządzeń viaBOX oraz wszystkie sześć PD świadczyło w pełnym zakresie usługi, w tym dwa punkty od 21 i 25 czerwca, a pozostałe cztery – od 30 czerwca 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 56-106)

3. Oddział nie ustalał wielkości środków pochodzących z wniesionej opłaty elektronicznej w części, jaka przeznaczana jest na polepszenie warunków i bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach objętych KSPO będących na obszarze działania Oddziału. Dyrektor Oddziału wyjaśniła, że (...) *środki z KSPO stanowią dochód Krajowego Funduszu Drogowego (KFD). Zasady funkcjonowania KFD nie pozwalają na bezpośrednie wykorzystanie środków z opłat elektronicznych na utrzymanie dróg objętych tymi opłatami, zgodnie z art. 39b, 39a oraz 39f ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz Krajowym Funduszu Drogowym⁵, które stanowią iż środki z opłaty elektronicznej wpływają do KFD, Fundusz gromadzi środki finansowe na budowę i przebudowę dróg oraz że środki Funduszu mogą być przeznaczone na finansowanie budowy i przebudowy dróg krajowych, realizowanych przez Generalnego Dyrektora GDDKiA.* (dowód: akta kontroli str. 107-108)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³ W dniu 2 listopada 2010 r. została podpisana umowa z Konsorcjum Kapsch, w skład którego wchodzi: Kapsch TrafficCom AG, Kapsch Telematic Services sp. z o.o., Texel sp. z o.o.

⁴ Elektroniczny system poboru opłat, w skład którego wchodzi umieszczone na drogach płatnych bramownice wyposażone w anteny umożliwiające odbiór sygnałów wysyłanych przez viaBox-y zamontowane w pojazdach. Na podstawie rejestracji tych sygnałów system umożliwia automatyczne naliczenie opłaty za przejazd pojazdu konkretnym odcinkiem drogi płatnej.

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 931 ze zm.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja zadań dotyczących umowy o budowę i zarządzanie KSPO

Opis stanu faktycznego

1. Departament Partnerstwa Publiczno-Prywatnego GDDKiA (DPPP) zwrócił się w dniu 26 stycznia 2011 r. do *Oddziału* o współpracę z podwykonawcami Konsorcjum *Kapsch*⁶ w zakresie przekazania przez *Oddział* oświadczeń o posiadaniu prawa do dysponowania nieruchomością na cele budowlane, które były niezbędne przy zgłaszaniu wykonania robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę.

Oświadczenia zostały wydane przez zastępcę Dyrektora *Oddziału*, który na podstawie pełnomocnictwa ogólnego wydanego przez Generalnego Dyrektora DKiA z dnia 3 października 2008 r., posiadał upoważnienie do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Generalnego Dyrektora DKiA. (dowód: akta kontroli str. 30, 109-117)

Dyrektor Wydziału Infrastruktury i Geodezji Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach powiadomił *Oddział* o złożeniu w dniach 18 lutego i 11 marca 2011 r. przez GDDKiA sześciu zgłoszeń, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 lit. b Prawo budowlane⁷ dotyczących wykonania robót budowlanych (wymagających zgłoszenia) wymienionych w art. 29 ust. 2 pkt 12 i pkt 15, obiektów budowlanych dróg krajowych, dla których według art. 82 ust. 3 pkt 3 organem administracji architektoniczno-budowlanej pierwszej instancji jest wojewoda. Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego w ww. sprawie nie wniósł sprzeciwu w drodze decyzji. (dowód: akta kontroli str. 118-119)

DPPP w dniu 31 marca 2011 r. przekazał do *Oddziału* pismo Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego (GINB) z dnia 25 marca 2011 r., przesłanego do wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego zawierającego informację, że (...) *w związku z wątpliwościami interpretacyjnymi w sprawie kwalifikowania bramownic i urządzeń wchodzących w skład ETC przedstawia stanowisko Ministra Infrastruktury (MI) w tej sprawie. W stanowisku stwierdzono, że (...) bramownice oraz urządzenia wchodzące w skład ETC są, zgodnie ze stanowiskiem MI, urządzeniami, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r., w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach*⁸. *Urządzenia te należy zakwalifikować do urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, o których mowa w § 1 pkt 4 ww. rozporządzenia. Należy zauważyć, że ww. urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego nie są obiektami budowlanymi ani urządzeniami budowlanymi. W konsekwencji wykonanie ich nie stanowi wykonania robót budowlanych, a co za tym idzie nie podlega regulacjom ww. ustawy Prawo budowlane. Uprzejmie proszę o zapoznanie z powyższym stanowiskiem podległych organów administracji architektoniczno-budowlanej.* (dowód: akta kontroli str. 45-48, 120-121)

W związku z prośbą firmy *Kapsch* dotyczącą umożliwienia wejścia i rozpoczęcia na terenie należącym do GDDKiA prac związanych z instalowaniem bramownic, DPPP zwrócił się do *Oddziału* w dniu 21 marca 2011 r. o przekazanie gruntów ww. firmie poprzez umowę użyczenia oraz protokołów przekazania. Ponadto, w celu ujednolicenia dokumentów i procedury w załączeniu przekazał wzór obu

⁶ Firma Arcadis Profil sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Komplektacji i Montażu Systemów Automatyki Carboautomatyki SA.

⁷ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane – Dz. U z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 220, poz. 2181 ze zm.

dokumentów zaakceptowanych przez Biuro Prawne GDDKiA. Oddział przekazał wykonawcy grunty na podstawie siedmiu zawartych umów w dniu 24 marca i 8 czerwca 2011 r. oraz siedmiu protokołów przekazania w dniach 8, 10, 17 czerwca 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 122-148, 149-168, 834-837)

2. Na polecenie DPPP, Oddział przeprowadził w okresie od 5 kwietnia do 6 października 2011 r. 174 kontrole i monitoringi, z ustaleń których wynika, iż włączenie bramownic do ETC dokonano w dniu 4 lipca 2011 r. – dwie bramownice oraz w dniach 1, 9, 17 i 29 sierpnia 2011 r. – 5 bramownic. Praca agregatów prądowładczych zasilających bramownicę została potwierdzona w następujących dniach: 4 lipca – dwa agregaty, 17 sierpnia – dwa oraz w dniach 1, 9 i 29 sierpnia 2011 r.⁹ – pozostałe trzy bramownice.

Zgodnie z umową termin uruchomienia systemu wyznaczono na dzień 1 lipca 2011 r. (dowód: akta kontroli str. 315-620)

3. W związku ze sporządzeniem i przedłożeniem przez firmę Kapsch do zatwierdzenia przez Oddział projektów stałej organizacji ruchu, w zakresie lokalizacji i zabezpieczenia siedmiu bramownic oraz w związku z wydaniem przez Oddział w dniach 22 marca i 3 czerwca 2011 r. klauzuli rozpatrzenia projektów, przeprowadzono w dniu 26 sierpnia 2011 r., zgodnie z § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem¹⁰, kontrolę realizacji ww. projektów. Kontrola wykazała, że bramownice zostały ustawione zgodnie z zatwierdzonymi przez Oddział projektami organizacji ruchu. (dowód: akta kontroli str.169-234, 834-837)

4. W dniu 14 września 2011 r. Oddział wydał klauzulę rozpatrzenia projektu stałej organizacji ruchu oznakowania systemu i zatwierdzenia lokalizacji tabliczek T-34 jako oznakowania odcinka drogi płatnej, zatwierdzając złożoną organizację ruchu w całości.

Oddział przeprowadził kontrole wykonania zadań technicznych wynikających z realizacji projektu organizacji ruchu w zakresie oznakowania tabliczką T-34 stwierdzając, że wykonawca zamocował tabliczki w okresie od 23 września do 13 października 2011 r., zgodnie z projektem stałej organizacji ruchu zatwierdzonym w dniu 14 września 2011 r. (dowód: akta kontroli str.235-304)

5. W dokumentacji dotyczącej lokalizacji bramownic, brak jest informacji czy bramownice i inne urządzenia niezbędne do funkcjonowania KSPO podlegały prawnej kontroli metrologicznej oraz czy rozmieszczenie bramownic wskazane przez firmę Kapsch zostało dokonane za pomocą urządzenia pomiarowego objętego prawną kontrolą metrologiczną. W wyjaśnieniach Dyrektor Oddziału stwierdziła, że (...) *Oddział nie posiada informacji na temat prawnej kontroli metrologicznej bramownic i urządzeń niezbędnych do funkcjonowania KSPO.* (dowód: akta kontroli str. 305-314, 834-837)

6. Zgodnie z zarządzeniem Dyrektora Oddziału Nr 5/2011 z dnia 21 kwietnia 2011 r., w sprawie ustalania składu i sposobu działania *Komisji Odbiorów Ostatecznych* (Komisja) w dniu 22 października 2012 r. powołano komisję do odbioru bramownic.

Jednoetapowego odbioru technicznego¹¹ sześciu z siedmiu zrealizowanych bramownic zlokalizowanych na obszarze właściwości Oddziału, komisja dokonała

⁹ Są to daty uruchomienia agregatów prądowładczych, wynikające z przeprowadzonych kontroli i monitoringów w terenie.

¹⁰ Dz. U. Nr 177, poz.1729.

¹¹ Zgodnie z pismem Dyrektora DPPP z dnia 14 maja 2012 r., w sytuacji gdy bramownica zasilana jest docelowym przyłączem energetycznym odbiór odbędzie się jednoetapowo.

w dniu 7 listopada 2012 r. Nie dokonano odbioru bramownicy o nr S7 L151-C1 ze względu na brak przyłącza stałego, (bramownica działała na przyłączy tymczasowym).

W przypadku odebranych bramownic zostały sporządzone po dwa protokoły, tj. *Protokół odbioru bramownicy (zakres prac – roboty budowlane)* oraz *Protokół odbioru bramownicy (zakres prac – przyłącze elektroenergetyczne)*. Komisja odebrała bramownice bez uwag. (dowód: akta kontroli str. 693-813)

6. W dokumentacji powykonawczej przesłanej przez firmę Kapsch do Oddziału znajdują się protokoły badań i sprawdzeń, dokumenty dotyczące zastosowanych wyrobów budowlanych oraz certyfikaty i deklaracje zgodności dla wyposażenia teletechnicznej stacji dotyczące bramownic występujących na terenie Oddziału. (dowód: akta kontroli str. 752, 777, 778)

7. W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniach 17 i 19 października 2012 r. ustalono, że na terenie właściwości Oddziału w ramach ETC zostało wykonanych siedem bramownic na drodze ekspresowej nr S7.

Bramownice wykonane są na betonowych fundamentach, do których przytwierdzone są słupy o konstrukcji kratowej. W bramownicach słup prawy i lewy połączony jest rygłem składającym się z sześciu lub siedmiu segmentów. Na ryglu bramownic zamontowana jest instalacja pomiarowa oraz antena satelitarna. Przy każdej bramownicy znajduje się szafa sterownicza, którą od strony drogi osłania wykonana z blachy na konstrukcji stalowej osłona, ponadto każdy słup bramownicy znajdujący się przy szafie sterowniczej jest obudowany blachą stalową do wysokości 3,50 m. Przy każdej bramownicy znajduje się szafka ze stałym przyłączem. Podczas oględzin nie stwierdzono widocznych uszkodzeń bramownic. (dowód: akta kontroli str. 613-636)

8. Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Kielcach (WINB) w piśmie z dnia 29 października 2012 r. przedstawił informację z kontroli przeprowadzonej w dniach 17 i 19 października 2012 r. pod kierownictwem NIK, w zakresie legalności umieszczania w pasie drogowym siedmiu bramownic.

W wyniku tej kontroli ustalono, że cztery bramownice zrealizowane zostały w oparciu o zgłoszenia robót budowlanych do wojewody świętokrzyskiego, a pozostałe trzy zostały zrealizowane bez zgłoszenia. Bramownice zasilane były energią elektryczną z przyłączy, które zostały zrealizowane w trybie przepisów prawa energetycznego, co zgodnie z art. 29 Prawa budowlanego, zwalnia inwestora z dokonania zgłoszenia do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej. Bramownice zostały zrealizowane zgodnie z projektami wykonanymi przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane oraz należącą do izby samorządu zawodowego. Inwestor jest w posiadaniu dokumentacji, która zawiera między innymi: wewnętrzne dzienniki budów (niezarejestrowane przez organ administracji architektoniczno-budowlanej), dokumentujące przebieg robót montażowych, protokoły badań i sprawdzeń, dokumenty dotyczące zastosowanych wyrobów budowlanych oraz oświadczenia osób spełniających wymogi dotyczące pełnienia samodzielnych funkcji, które prowadziły nadzór nad wykonanymi robotami. (dowód: akta kontroli str. 642-671)

9. Z informacji uzyskanych przez NIK z pięciu urzędów gmin, na których terenie wykonano siedem bramownic wynika, że urzędy te nie posiadały informacji na temat utrudnień lub nieprawidłowości w związku z budową KSPO. Ponadto, do urzędów gmin nie wpłynęły zastrzeżenia od właścicieli działek graniczących z pasem drogowym, na którym zainstalowane zostały bramownice. (dowód: akta kontroli str. 672-692)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowości polegające na wykonaniu siedmiu bramownic w ramach budowy KSPO bez uzyskania pozwolenia na budowę wymaganego art. 28 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, który stanowi, iż roboty budowlane można rozpocząć jedynie na podstawie ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę. Spośród siedmiu bramownic cztery zostały zrealizowane na podstawie zgłoszenia, o którym mowa w art. 30 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 lit. b ww. ustawy, dotyczącego wykonania robót budowlanych wymienionych w art. 29 ust. 2 pkt 12 i pkt 15.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 *Definicje* do umowy z dnia 2 listopada 2010 r. zawartej pomiędzy GDDKiA a Konsorcjum Kapsch na wykonanie KSPO, bramownica – to budowla lub konstrukcja nad drogą, do której przytwierdza się urządzenia lub znaki. Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy Prawo budowlane przez obiekt budowlany należy rozumieć: 1) budynek wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi, 2) budowlę stanowiącą całość techniczno-użytkową wraz z instalacjami i urządzeniami, 3) obiekt małej architektury. Bramownice są wolnostojącymi urządzeniami technicznymi trwale związanymi z gruntem (posiadają betonowe fundamenty), a zatem spełniają definicję budowli z art. 3 pkt 3 Prawa budowlanego.

Dyrektor Oddziału wyjaśniając przyczynę wzniesienia siedmiu bramownic bez uzyskania pozwolenia na budowę stwierdziła: (...) *Oddział przyjął i zastosował stanowisko zawarte w piśmie Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego nr DPR/INN/022/303/2011 z dnia 25 marca 2011 r. Zgodnie ze stanowiskiem zawartym w/w piśmie GINB budowa bramownic nie wymagała uzyskania pozwolenia na budowę.*

Zdaniem NIK nieuprawniony jest pogląd, zgodnie z którym bramownice wykorzystywane do poboru lub kontroli prawidłowości uiszczenia opłaty elektronicznej są urządzeniami bezpieczeństwa ruchu drogowego. Nie spełniają one bowiem podstawowego celu stosowania urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, jakim jest ochrona życia i w ograniczonym zakresie, także mienia uczestników ruchu drogowego i osób pracujących na drodze, a w niektórych przypadkach także użytkowników terenów przyległych. (dowód: akta kontroli str. 45-48, 118-121, 834-837, 845-858)

Ocena częściowa

Z uwagi na brak podstaw do przypisania odpowiedzialności za wskazaną wyżej nieprawidłowość bezpośrednio Dyrektor Oddziału GDDKiA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Sprawowanie przez Oddział nadzoru nad przestrzeganiem przez wykonawcę postanowień umowy o budowę i zarządzanie KSPO

Opis stanu
faktycznego

1. Zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 14 regulaminu organizacyjnego GDDKiA, do zadań DPPP należy (...) *realizacja we współpracy (...) z oddziałami Generalnej Dyrekcji, działań mających na celu wprowadzenie systemów elektronicznego poboru opłat i szerokiego zastosowania tych systemów, w tym wykonywaniem zadań związanych z nadzorowaniem wdrażania, eksploatacji i rozliczaniem wykonawcy Krajowego Systemu Poboru Opłat Elektronicznych.*

Oddział nadzorował wykonawcę umowy o budowę i zarządzanie KSPO na obszarze swojej działalności w zakresie wskazanym przez DPPP. W ramach sprawowanego nadzoru Oddział opiniował wskazaną przez firmę Kapsch lokalizację bramownic, prowadził monitoring i kontrolę w terenie w zakresie realizacji poszczególnych etapów związanych z budową i funkcjonowaniem ETC oraz przeprowadził kontrole dokumentacji powykonawczej w celu dokonania odbioru technicznego bramownic. Wydane opinie oraz dokonane ustalenia przesyłał w formie zestawień

tabelarycznych do DPPP. (dowód: akta kontroli str. 56-106, 302-612, 697-730, 748-813)

2. W dniu 24 listopada 2010 r. GDDKiA zwróciła się do *Oddziału* o zaopiniowanie proponowanych przez *Wykonawcę* lokalizacji bramownic w następującym zakresie:

- czy wskazane lokalizacje bramownic mogą stanowić podstawę do rozpoczęcia prac nad projektem organizacji ruchu zawierającym elementy przystosowujące drogi krajowe do ETC;
- uwzględnić warunki dla przejazdu pojazdów nienormatywnych;
- skonfrontować lokalizacje bramownic z planami rozwoju sieci drogowej, sprawdzając czy aktualna lokalizacja nie znajduje się w obszarze planowanej rozbudowy lub przebudowy zmieniającej geometrię pasa drogowego.

Wykonawca systemu wskazał lokalizację dla 12 bramownic, w tym także na odcinku drogi S7, która jest w rozbudowie (w trakcie realizacji). Pięć z dwunastu bramownic znajdowało się na odcinku drogi S7 w trakcie rozbudowy (obwodnicy Kielc). *Oddział* zaproponował przesunięcie tych lokalizacji bramownic, ponieważ znajdowały się w obrębie węzłów zespolonych lub węzłów projektowanych. Pozostałe siedem lokalizacji bramownic *Oddział* zaopiniowano bez uwag. W związku z pismem GDDKiA z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie zaopiniowania proponowanych przez wykonawcę trzech nowych lokalizacji dla bramownic na drodze S7 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Występa, *Oddział* zaopiniował pozytywnie ww. lokalizacje. *Oddział* poinformował także, iż wszystkie obiekty mostowe w ciągu drogi ekspresowej S7 zaprojektowano na skrajni pionowej równej 4,70 m. (dowód: akta kontroli str. 305-314)

3. W okresie od kwietnia do października 2011 r., *Oddział* przeprowadził 174 kontroli i monitoringów w zakresie: uruchamiania POK i PD, zatwierdzania projektów tymczasowej i stałej organizacji ruchu złożonych przez *Wykonawcę* oraz podpisania umów użyczenia wraz z protokołem przekazania, budowy bramownic, w tym wykonania fundamentów, montażu bramownic, zamontowania i podłączenia agregatów prądotwórczych, podłączenia bramownicy do zasilania stałego, uciążliwości pracy agregatów, odległości bramownic od zabudowań, oznakowania systemu viaTOLL (tablicami T-34 oraz tablicami informacyjnymi o POK i PD). *Oddział* prowadził także monitoring nieusuniętych przez wykonawcę systemu stwierdzonych usterek związanych z brakiem uporządkowania terenu i humusowania w obrębie bramownic. (dowód: akta kontroli str. 56-106, 302-612, 693-729)

4. *Oddział* kontrolował kompletność dokumentacji powykonawczej w celu dokonania odbioru technicznego bramownic. (dowód: akta kontroli str. 748-813)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

4. Współpraca z Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego w zakresie dotyczącym kontrolowania prawidłowości uiszczania opłat drogowych.

Opis stanu faktycznego

Współpraca Oddziału z Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego dotyczyła wydzielenia dwóch miejsc do postoju pojazdów ciężarowych podlegających kontroli oraz dwóch miejsc kontrolnych dla Inspekcji Transportu Drogowego. Podjęto również działania w sprawie zmiany organizacji ruchu na odcinku drogi S7 w obrębie MOP-u w Suchedniowie, na którym inspektorzy Inspekcji wykonują w sposób ciągły i regularny czynności kontrolne w zakresie prawidłowości uiszczania opłaty elektronicznej Mobilnymi Jednostkami Kontrolnymi.

Oddział nie współpracował z innymi służbami w zakresie kontroli prawidłowości uiszczania opłat drogowych. (dowód: akta kontroli str. 814-820)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Przebieg prac związanych z rozszerzeniem ETC

Opis stanu faktycznego

Opłata elektroniczna pobierana była za przejazd drogą ekspresową S7 na odcinku – Skarżysko-Kamienna (z obwodnicą Skarżyska-Kamiennej) – węzeł Kielce-Północ oraz odcinku węzeł Jędrzejów Północ - węzeł Jędrzejów Wschód (skrzyżowanie z drogą krajową nr 78), tj. odcinkach wymienionych w pkt 11 lit. e i f załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie dróg krajowych lub ich odcinków, na których pobiera się opłatę elektroniczną, oraz wysokości stawek opłaty elektronicznej¹².

Oddział do czasu zakończenia kontroli nie prowadził prac związanych z rozszerzeniem ETC. (dowód: akta kontroli str. 613-636)

W związku z brakiem działań Oddziału w powyższym zakresie NIK nie formułuje oceny.

6. Funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z § 1 ust. 7 regulaminu organizacyjnego Oddziału w jego skład wchodzi: wydziały, samodzielne stanowiska pracy oraz rejony. W strukturze organizacyjnej Oddziału nie przewidziano funkcjonowania komórki organizacyjnej (wydziału lub stanowiska), której zadaniem byłoby wykonywanie kontroli wewnętrznej lub audytu.

W § 13 ww. regulaminu określono: (...) dyrektor Oddziału może zarządzić przeprowadzenie w Oddziale doraźnej kontroli wewnętrznej, o zarządzeniu której oraz ich wynikach informuje Dyrektora Generalnego Urzędu oraz Biuro Audytu Wewnętrznej i kontroli w Warszawie.

Dyrektor Oddziału nie zarządziła przeprowadzenia doraźnej kontroli wewnętrznej w zakresie wdrażania i funkcjonowania KSPO, bowiem sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją tych zadań zleconych przez DPPP powierzono naczelnikowi Wydziału Dróg oraz naczelnikowi Wydziału Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i Zarządzania Ruchem Oddziału.

Realizując powyższe obowiązki w latach 2010 - 2012 naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego przeprowadził kontrolę w zakresie oznakowania

¹² Dz. U. Nr 80, poz. 433 ze zm.

dróg, a naczelnik Wydziału Dróg – kontrolę dziesięciu zadań w zakresie KSPO, w tym dotyczących m.in: opiniowania lokalizacji bramownic oraz sprawdzenia nazw węzłów w związku z projektem rozporządzenia Rady Ministrów dotyczącego opłat drogowych, przygotowania oświadczeń o prawie do dysponowania gruntem, sprawowania nadzoru nad kontrolą POK i PD, prowadzenia stałego monitoringu przygotowania oraz wykonania ETC, monitoringu postępu wykonania przyłączy energetycznych, sprawdzenia kompletności dokumentacji powykonawczej do odbioru bramownic. (dowód: akta kontroli str. 257-304, 821-825)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

7. Rozpatrywanie skarg w obszarze dotyczącym wprowadzenia i funkcjonowania KSPO

Opis stanu
faktycznego

Dyrektor *Oddziału* wydał w dniu 19 maja 2009 r. zarządzenie Nr 14 w sprawie procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków. Analiza skarg skierowanych do *Oddziału* w latach od 2009 r. do 2012 r. (do 30 września) wykazała, że do *Oddziału* nie wpłynęła żadna skarga dotycząca wprowadzenia i funkcjonowania KSPO.

W dniu 16 stycznia 2012 r. do *Oddziału* wpłynęło pismo o anulowanie kary nałożonej przez Inspekcję Transportu Drogowego w dniu 25 sierpnia 2011 r. w kwocie 3 tys. zł. (...). Zgodnie z § 2 ust. 4 załącznika nr 1 do ww. zarządzenia, prośbę przekazano w dniu 23 stycznia 2012 r. do rozpatrzenia przez GDDKiA. (dowód: akta kontroli str. 826-833)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

8. Zamawianie usług zewnętrznych związanych z wdrożeniem i funkcjonowaniem KSPO

Opis stanu
faktycznego

Oddział nie zamawiał usług zewnętrznych w zakresie wdrożenia i funkcjonowania KSPO na obszarze swojej właściwości. Zadania w powyższym zakresie realizowane były przez pracowników *Oddziału*. (dowód: akta kontroli str. 14-16,733)

W związku z brakiem działań *Oddziału* w powyższym zakresie NIK nie formułuje oceny.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, wnosi o podjęcie działań w celu zalegalizowania bramownic umieszczonych w związku z wdrażaniem krajowego systemu poboru opłat w pasie drogowym dróg zarządzanych przez *Oddział* GDDKiA w Kielcach.

¹³ Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia stycznia 2013 r.

Kontroler
Joanna Witkowska
Starszy inspektor kp

Wicedyrektor
Najwyższej Izby Kontroli
Delegatury w Kielcach
Tadeusz Mikołajewicz

.....
podpis

.....
podpis